

DERLEME MAKALE**IFRS 18 İLE FİNANSAL RAPORLAMADA YENİ DÖNEM:
DEĞİŞİKLİKLER, MPM'LER, FIRSATLAR VE ZORLUKLAR*****NEW ERA IN FINANCIAL REPORTING WITH IFRS 18:
CHANGES, MPMS, CHALLENGES AND OPPORTUNITIES*****Dr. Öğr. Üyesi Merve ÖZ*****ÖZ**

1 Nisan 2024'te yayımlanan "IFRS 18 Finansal Raporlarda Sunum ve Açıklama Standardı" genel amaçlı finansal tabloların ve dipnotların sunumunda yeni bir dönemin başlangıcı olarak değerlendirilmektedir. Bu standart, finansal tabloların daha yapılandırılmış, karşılaştırılabilir ve anlaşılır kılınması için bilgi sunumunda çeşitli değişiklikler öngörmektedir. IAS 1'in yerini almak üzere hazırlanan ve 1 Ocak 2027 itibarıyla yürürlüğe girmesi beklenen IFRS 18, özellikle kâr veya zarar tablosunun sunumu ile ilgili önemli değişiklikler içermektedir. Bu çalışmada, standardın yayımlanma süreci, kâr veya zarar tablosu, diğer genel amaçlı finansal tablolar ve dipnotlara yönelik değişiklikler incelenmiştir. Standardın getirdiği bir diğer yenilik olan yönetim tarafından tanımlı performans ölçütleri açıklanmıştır. IFRS 18, finansal tabloların iletişimini güçlendirmek üzere geliştirilmiştir; ancak geçiş ve uygulama sürecinde işletmelerin karşılaşılabileceği çeşitli zorluklar da bulunmaktadır. Çalışmada, IFRS 18 ile beklenen değişiklikler, yeni tanımlar, potansiyel zorluklar ve fırsatlara yönelik açıklamalar, uygulama ve vak'a örnekleriyle desteklenmiştir.

Anahtar Sözcükler: IFRS 18, finansal raporlama, uluslararası finansal raporlama standartları, yönetim tarafından tanımlı performans ölçütleri

ABSTRACT

The "IFRS 18 Presentation and Disclosure in Financial Statements" published on April 1, 2024, marks the beginning of a new era in the presentation

* MEF Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, ozmer@mef.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1826-9641>

of general purpose financial statements and notes. The standard introduces various changes to the presentation of information in order to make financial statements more structured, comparable, and understandable. IFRS 18, which is intended to replace IAS 1 and is expected to come into effect on January 1, 2027, includes significant changes, especially regarding the presentation of the statement of profit or loss. This study examines the issuance process of the standard, as well as the changes related to the statement of profit or loss, other general purpose financial statements, and notes. Management-defined performance measures (MPMs), another change introduced by the standard, are explained. IFRS 18 has been developed to enhance the communication of financial statements; however, companies may encounter various challenges during the transition and implementation process. This study provides an analysis of the expected changes, new definitions, potential challenges, and opportunities under IFRS 18, supported by practical applications and case examples.

Keywords: IFRS 18, financial reporting, international financial reporting standards, management-defined performance measures,

1. GİRİŞ

Günümüzde yatırımcılar, şirketlerin finansal performansını ve finansal durumunu daha doğru analiz edebilmek için ilgili, anlaşılır, şeffaf bilgilere yönelik taleplerini her geçen gün daha fazla dile getirmektedir. Finansal tablolarda sunulan bilgilerin karşılaştırılabilirliğinin ve tutarlılığının sağlanması yönündeki beklentiler de benzer şekilde artmaktadır. Bu taleplere yanıt olarak, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB), 9 Nisan 2024 tarihinde Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (IFRS) 18 Finansal Tablolarda Sunum ve Açıklama Standardı'nı yayımlamıştır (IFRS Feedback Statement, 2024, s.2). IFRS 18, özellikle finansal tabloların iletişiminin güçlendirilmesi yönünde paydaşlardan gelen talep ve geri bildirimler doğrultusunda hazırlanmıştır (KPMG IFRG Limited, 2024, s.1).

2016 yılından itibaren çalışmalara başlayan IASB, Ocak ve Ekim 2020 arasında 100'den fazla etkinlik düzenleyerek akademisyenler, muhasebe uygulayıcıları ve denetçiler, şirketler, yatırımcılar, politikacılar, düzenleyiciler ve standart belirleyicilerle bir araya gelmiş, bu grupların finansal tabloların

sunumu ve dipnot açıklamalarına ilişkin görüşlerini almıştır. Paydaşlardan gelen geri bildirimler; kâr veya zarar tablosunun yeniden yapılandırılması, yönetim tarafından tanımlı performans ölçütlerinin açıklanması ve finansal bilgilerin nasıl gruplandırılması ve ayrıştırılması gerektiğine yönelik genel düzenlemeleri içermektedir (Deloitte, 2024, s.2; IFRS Feedback Statement, 2024, s.2). Küresel ölçekte titizlikle yürütülen ve edinilen geri bildirimlerin entegre edildiği şeffaf bir süreç sonucunda IFRS 18, 2024 yılında yayımlanmıştır (IFRS Feedback Statement, 2024, s.2).

1 Ocak 2027 tarihi itibarıyla yürürlüğe girecek IFRS 18, Uluslararası Muhasebe Standardı (IAS) 1'in yerini almak üzere hazırlanmıştır. Yeni standart, IAS 1'in birçok temel ilkesini korumakta, bazı bölümlerini IAS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar ile IFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar standardına taşımaktadır. IFRS 18 ile birlikte IAS 7 Nakit Akış Tablosu ve IAS 33 Hisse Başına Kazanç standartlarında da bazı güncellemeler yapılmıştır (Deloitte, 2024, s.2).

Yeni standart ile birlikte işletmelerin hazırlanması gereken tam set finansal tablolar arasında daha önce IAS 1 kapsamında "Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu" olarak adlandırılan tablo, IFRS 18'de "Finansal Performans Tablosu" (veya tabloları) adı altında yeniden yapılandırılmıştır (IAS 1, md.10; IFRS 18, md.10). Standart, bu tablonun sunumuna ilişkin yeni sınıflandırmalar ve ara toplamlar getirerek, özellikle kâr veya zarar tablosuna odaklanmakta bu sayede finansal bilgilerin karşılaştırılabilirliğini artırmayı ve işletmelerin performanslarının daha açık ve anlaşılır bir biçimde sunulmasını hedeflemektedir (IFRS Feedback Statement, 2024, s.2).

IFRS 18, muhasebeleştirme ve ölçüm esaslarında değişiklik yapmaksızın, işletmelerin "işletme kârı" kavramına ilişkin tanımlarını esas alarak kâr veya zarar tablosunun yapısını yeniden düzenlemektedir (Chan, 2024).

Ayrıca IFRS 18, işletmelerin yatırımcılarla paylaştıkları yönetim tarafından tanımlı performans ölçütlerinin (management-defined performance measures-MPMs) dipnotlarda açıklanmasını zorunlu kılmaktadır (IFRS 18, md.B132). Böylece yatırımcıların daha bilinçli karar alabilmesi, işletmenin finansal performansına dair yönetimin bakış açısını anlayabilmesi hedeflenmiştir. İşletmelere finansal bilgileri benzer özelliklere dayalı olarak nasıl gruplandırıp, ayrıştırmaları gerektiği konusunda da kapsamlı bir rehberlik sunulmaktadır hem

temel finansal tabloların hem de dipnot açıklamalarının tutarlılığının artırılması öngörülmüştür (Van Eyk & Van der Kuij, 2025).

Bu çalışma, IFRS 18'in finansal tablolar ve dipnotlar üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle kâr veya zarar tablosu ve diğer genel amaçlı finansal tablolarda öngörülen değişiklikler, MPM'lerin hesaplanması ve sunum yöntemi ile finansal tabloların ara ve alt toplamalarında sunulan ölçütler arasındaki ilişkiler örnek uygulama ve vak'a çalışması ile ele alınmıştır. Ayrıca, standardın uygulanmasına dair önemli tarihler ile şirketlerin geçiş ve uyum sürecinde karşılaşılabilecekleri potansiyel zorluklar da açıklanmıştır.

2. GENEL AMAÇLI FİNANSAL TABLOLARIN YENİ ÖZELLİKLERİ

Farklı sektörlerde faaliyet gösteren tüm işletmeleri etkileyecek olan IFRS 18 genel amaçlı finansal tabloların ve dipnotların sunumunda kullanılacak bilgilerin genel ve özel gerekliliklerini belirlemektedir. Çalışmanın bu bölümünde standartla birlikte finansal tabloların sunumuna yönelik planlanan değişiklikler kâr veya zarar tablosunun yapısındaki değişiklikler ve diğer finansal tabloların ve dipnotların yapısındaki değişiklikler olmak üzere iki ayrı başlık altında ele alınacaktır.

2.1. Kâr veya Zarar Tablosuna İlişkin Değişiklikler

IAS 1 kapsamında, gelir ve giderlerin belirli "sınıf" ya da "kategori"lere ayrılmasına ilişkin herhangi bir zorunluluk bulunmamaktadır. Ancak, finansal tabloların tutarlılığını artırmak ve benzer kalemler ile ara toplamaların uyumlu bir şekilde sunulmasına imkân tanımak amacıyla IFRS 18, gelir ve gider kalemlerinin esas faaliyetler, yatırım faaliyetleri, finansman faaliyetleri, vergi bölümü ve durdurulan faaliyetler olmak üzere beş ana kategori altında sınıflandırılmasını gerektirmektedir (IFRS 18, md.48; BDO IFR Advisory Limited, 2024). Bu kategorilere ek olarak kâr veya zarar tablosunda esas faaliyet kârı veya zararı ile finansman ve vergi öncesi kâr veya zarar ara toplamalarının sunulması da zorunlu hale getirilmiştir. Tablo 1'de, IFRS 18 çerçevesinde hazırlanması gereken yeniden yapılandırılmış kâr veya zarar tablosu yer almaktadır.

Tablo 1. IFRS 18 Kapsamında Örnek Kâr veya Zarar Tablosu

		Örnek Kâr veya Zarar Tablosu		
		Açıkça Belirlenmemiş Ana Faaliyetleri Yürüten İşletmeler¹		
	Esas Faaliyetler²	Gelir	X	
		Faaliyet giderleri (niteliğine, fonksiyonuna veya her ikisine göre analiz edilir)	(X)	
		Esas faaliyet kârı veya zararı	X	
	Yatırım Faaliyetleri²	Özkaynak yöntemiyle değerlendirilen yatırımların kâr veya zarar payı	X	Ara toplamlar
Yeni kategoriler		Diğer yatırımlardan elde edilen gelir	X	
		Nakit ve nakit benzerlerinden elde edilen faiz geliri	X	
		Finansman ve vergi öncesi kâr veya zarar ³	X	
	Finansman Faaliyetleri^{2,3}	Borçlanma ve kiralama yükümlülükleri için faiz gideri	(X)	
		Emeklilik yükümlülükleri için faiz gideri	(X)	
		Vergi öncesi kâr veya zarar	X	
	Vergi Bölümü	Gelir vergisi gideri	(X)	
		Sürdürülen faaliyetlerden kâr veya zarar	X	
	Durdurulan Faaliyetler	Durdurulan faaliyetlerden kâr veya zarar	X	
		Kâr veya zarar	X	

Kaynak: (KPMG IFRG Limited, 2024, s.8)

Mevcut raporlama standartları çerçevesinde, işletmeler finansal sonuçlarını sunarken farklı formatlar kullandığından bu durum, yatırımcıların farklı işletmelerin finansal performanslarını karşılaştırmasını zorlaştırmaktadır. IFRS 18'e göre ana faaliyetleri açıkça belirlenmemiş olan bütün işletmeler aynı sınıflandırma gerekliliklerini izlemekle yükümlüdür (Deloitte, 2024, s.2). Kâr

¹ Belirli ana faaliyetleri varlıklara yatırım yapmak (örneğin; sigorta şirketleri, yatırım amaçlı gayrimenkul şirketleri) veya müşterilere finansman sağlamak (örneğin; bankalar) olan işletmeler normalde yatırım veya finansman kategorisine dahil edilecek ek gelir ve giderleri işletme kategorisinde sınıflandırır.

² Esas faaliyetler, yatırım ve finansman kategorileri, nakit akış tablosundaki kategorilerle uyumlu değildir.

³ Ana işletme faaliyeti yalnızca finansman sağlamak olan işletmeler (örneğin; bankalar) bu ara toplamı sunmaz (KPMG IFRG Limited, 2024, s.8).

veya zarar tablosunun yeni sunumu bir işletmenin net kârını değiştirmemektedir; ancak daha yapılandırılmış bir finansal tablo sunumunu teşvik etmektedir (KPMG IFRG Limited, 2024, s.8). Tablo 2’de IFRS 18 ve IAS 1’e göre hazırlanmış kâr veya zarar tablosu örneklerinde tabloların sunum formatındaki değişikliklerle birlikte bu durum açıkça gösterilmiştir.

**Tablo 2. IFRS 18 ve IAS 1’e göre Hazırlanmış
Kâr veya Zarar Tablosu Örnekleri**

	IFRS 18’e göre hazırlanmış		IAS 1’e göre hazırlanmış	
	XYZ A.Ş. Kâr veya Zarar Tablosu		XYZ A.Ş. Kâr veya Zarar Tablosu	
	(Tutarlar bin TL olarak ifade edilmiştir.)		(Tutarlar bin TL olarak ifade edilmiştir.)	
Kategori		TL		TL
Esas Faaliyetler	Hasılat	3.000.000	Hasılat	3.000.000
	Satışların Maliyeti (-)	-1.200.000	Satışların Maliyeti (-)	-1.200.000
	Brüt Kâr (Zarar)	1.800.000	Brüt Kâr (Zarar)	1.800.000
	Genel Yönetim Giderleri (-)	-150.000	Genel Yönetim Giderleri (-)	-150.000
	Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-200.000	Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-200.000
	Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	-50.000	Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	-50.000
Gerekli ara toplam	Esas Faaliyet Kârı (Zararı)	1.400.000	Esas Faaliyet Kârı (Zararı)	1.400.000
Yatırım Faaliyetleri	Faiz Gelirleri	130.000	Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	250.000
	Yatırım Gelirleri	120.000	Finansman Gideri (Geliri) Öncesi Faaliyet Kârı (Zararı)	1.650.000
Gerekli ara toplam	Finansman ve Vergi Öncesi Kâr	1.650.000	Finansman Giderleri	-270.000

Finansman Faaliyetleri	Faiz Giderleri (-)	-150.000	Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi Dönem Kârı (Zararı)	1.380.000
	Borçlanma Giderleri (-)	-120.000	Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri/ Geliri	
	Vergi Öncesi Kâr (Zarar)	1.380.000	Dönem Vergi Gideri	-345.000
Vergi Bölümü	Dönem Vergi Gideri (-)	-345.000	Sürdürülen Faaliyetler Dönem Net Kârı (Zararı)	1.035.000
	Sürdürülen Faaliyetler Dönem Net Kârı (Zararı)	1.035.000	Durdurulan Faaliyetler Dönem Net Kârı (Zararı)	20.000
Durdurulan Faaliyetler	Durdurulan Faaliyetler Dönem Net Kârı (Zararı)	20.000	Dönem Net Kârı (Zararı)	1.055.000
Gerekli ara toplam	Dönem Net Kârı (Zararı)	1.055.000		

IFRS 18 çerçevesinde kâr veya zarar tablosu hazırlayan tüm işletmelerin uyması gereken başlıca yükümlülükler şunlardır:

- Gelir ve giderlerin tamamı işin niteliğine veya fonksiyonuna göre belirlenen beş kategori altında sınıflandırılmalıdır. Bu kategorilerden üçü IFRS 18 ile birlikte yeni olarak tanımlanmıştır; esas faaliyetler, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri. Diğer iki kategori ise vergi bölümü ve durdurulan faaliyetlerdir (IFRS 18, md.47).
- “Esas faaliyet kârı” ve “finansman ve vergi öncesi kâr veya zarar” ara toplamları ile diğer ara toplamları kâr veya zarar tablosunda açıkça sunulmalıdır.
- İşletme tarafından giderler fonksiyonuna, niteliğine veya karma bir yönetime göre sunulmalıdır.

Esas faaliyetler bölümü işletmelerin ana ticari faaliyetlerinden elde edilen gelir ve giderleri kapsar; ancak bu gelir ve gider kalemleri bunlarla sınırlı değildir. Ek faaliyetlerden elde edilen gelir ve giderler gibi diğer ticari faaliyetlerden elde edilen gelir ve giderler de diğer kategorilerden herhangi birinde sınıflandırılma şartlarını karşılamıyorsa esas faaliyetler kategorisinde sınıflandırılır.

Yatırım kategorisinde sınıflandırılması gereken gelir ve giderlere özkaynak yöntemiyle değerlendirilen iştirakler ve iş ortaklıklarının kârlarındaki paylar, borç yatırımlarından elde edilen faiz geliri, özkaynak yatırımından elde edilen temettüleri, kira gelirleri ve yatırım amaçlı gayrimenkullerden elde edilen gerçeğe uygun değer kazançları veya kayıpları örnek olarak verilebilir.

Finansman kategorisi işletmenin borçlanmaya ilişkin tüm gelir ve giderlerini net bir şekilde sunmayı amaçlamaktadır. Kredi, tahvil gibi borçlanma araçları, hisse senedi ile ödenecek tahviller, kiralama yükümlülükleri finansman amacı taşıdığı için bu kategoride sınıflandırılmaktadır. Bunların dışında yalnızca finansman sağlama amacı taşımayan ticari borçlar (satın alınan mal ve hizmetler için yapılan ödemeler) ve tanımlanmış emeklilik fayda yükümlülükleri faiz gideri oluşturdukları için bu kategoride sınıflandırılmaktadır (Deloitte, 2024, s.2-4).

Gelir ve giderlerin sınıflandırılması, işletmelerin esas faaliyetlerine bağlı olduğu için bu sınıflandırma üretim işletmeleri, bankalar, sigorta şirketleri, yatırım amaçlı gayrimenkul şirketleri gibi farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler arasında değişiklik gösterebilir. Bu nedenle IFRS 18 iki tür “belirlenmiş ana faaliyet” tanımlamaktadır; bunlardan biri ana faaliyet olarak varlıklara yatırım yapmak diğeri ise ana faaliyet olarak müşterilere finansman hizmeti sağlamaktır (IFRS 18, md.49; Deloitte, 2024, s.4).

Tablo 1’deki kâr veya zarar tablosu esas faaliyeti yatırım yapmak ya da finansman sağlamak olmayan işletmeler için geçerli örnek tablodur. Bankalar, sigorta şirketleri ve yatırım amaçlı gayrimenkul şirketlerinin yatırım veya finansman kategorisinde sınıflandıracakları ek gelir ve giderleri faaliyet kategorisinde sınıflandırmaları gerekmektedir (KPMG IFRG Limited, 2024, s.8). Bu işletmeler belirlenmiş ana faaliyetleri yürüten işletmelerdir ve ana faaliyet konularını açıklamaları gerekmektedir (IFRS 18, md.51). Çünkü standart, bir işletmenin ana faaliyet konusu olarak varlıklara yatırım yapıp yapmadığının veya müşterilere finansman sağlayıp sağlamadığının bir değerlendirme konusu olduğunu açıklamaktadır ve bu değerlendirmelere yönelik ayrıntılı rehberlik sağlamaktadır (Deloitte, 2024, s.4).

Ancak bir şirketin her iki faaliyeti birden yerine getirmesi durumu da söz konusu olabilir. Böyle bir durumda yaşanabilecek olası karışıklıkları gidermek adına çalışmada Volkswagen vak’a örneğine yer verilmiştir.

Örnek Vak'a:⁴ Volkswagen Grubu'nun Otomotiv ve Finansal Hizmet Gelirlerinin IFRS 18 Çerçevesinde Raporlanması

Volkswagen Grubu hem otomotiv üretimi yapan hem de finansal hizmetler sunan Alman otomobil üretici grubudur. Yolcu ve ticari araçlar, motosikletler, motorlar ve turbo makine imalatı tasarlar, üretir ve dağıtır. Ayrıca grup, finansman, kiralama ve filo yönetimi dahil ilgili hizmetler de sunmaktadır. IFRS 18 ile kâr veya zarar tablosunun sunumunun değişmesi ile hem otomotiv üretimi hem de finansal hizmet veren şirketin yöneticileri gelir ve giderlerin hangi kategoride raporlanması gerektiği konusunda görüş birliğine varamamıştır. Yöneticiler özellikle finansal hizmetlerden doğan gelir ve giderlerin “faaliyet” kategorisinde mi yoksa “finansman” kategorisinde mi sınıflandırılması gerektiği sorusuna yanıt aramaktadır. Çünkü, IFRS 18.65 (a) maddesine göre “Müşterilere finansman sağlanmasıyla ilgili yükümlülüklerden ortaya çıkan gelir ve giderler muhasebe politikası seçimi yapılarak, esas faaliyetler bölümünde veya finansman faaliyetleri bölümünde sınıflandırılır.” ifadesi yer almaktadır. Volkswagen Grubu bu karışıklığı gidermek amacıyla şirketler için IFRS 18 eğitimi oturumuna katılarak şu soruları standart düzenleyicilerine yöneltmiştir:

- “Otomotiv faaliyetlerinin” finansmanı ile “finansal hizmet” faaliyetlerinden doğan gelir ve giderler nasıl ayrıştırılmalıdır?
- Bu gelir ve giderler Grup içindeki tüm bölümlerde aynı şekilde mi uygulanmalıdır?
- Bu durum konsolide faaliyetlerin raporlanmasını nasıl etkiler?

IASB üyesi standart düzenleyiciler, Volkswagen Grubu'nun yaşadığı bu karışıklığı gidermek adına sorulara şu yanıtları vermiştir.

- IFRS 18 kapsamında muhasebe politikası seçimi her bir raporlayan işletme düzeyinde -yani hem bağlı ortaklık hem de grup seviyesinde- ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Buna göre finansman faaliyetlerinden doğan gelir ve giderler her bir şirket için farklı değerlendirilmelidir.
- Bir holding şirketinin finansman faaliyetlerini ayrı bir bölüm olarak raporlaması halinde bu, finansman faaliyetleri işletmenin ana faaliyeti olduğu anlamına gelir ve söz konusu gelir ve giderler esas faaliyetler kategorisinde raporlanır. Ancak bu durum, otomotiv faaliyetlerinin finansmanına ilişkin gelir ve giderlerin finansman kategorisinde raporlanmasını engellemez.
- IFRS 18'in bu konuda beklentisi; müşterilere sağlanan finansal hizmetlerden doğan gelir ve giderlerin faaliyet kategorisinde, otomotiv faaliyetlerinden doğan gelir ve giderlerin finansman kategorisinde raporlanması yönündedir.
- Bölümlere göre raporlama bilgilerinin ayrıştırılma düzeyi ve bu bilgilerin temel finansal tablolarla ilişkili olup olmadığı dikkatle incelenmeli ve doğru sınıflandırma yapılmalıdır (EFRAG, 2024, s.7-8).

Kâr veya zarar tablosunun yapısındaki değişikliklerin yanı sıra, bu tablo ile ilgili bir diğer önemli değişiklik ara toplam değişiklikleri ile ilgilidir. “Esas faaliyet kârı veya zararı” ve “Finansman ve vergi öncesi kâr veya zarar” ara toplamlarının IFRS 18'e göre işletmeler tarafından sunulması zorunlu kılınmıştır. Kâr veya zarar toplamı ise tüm gelirler ile giderlerin farkı olarak elde edilen tutardır. Bu tutar bütün bölümlerde sunulan gelir ve giderlerin tamamını kapsar (IFRS 18, md.69).

⁴ Bu vak'a EFRAG ve IASB iş birliği ile 7 Haziran 2024'te düzenlenen “Şirketler için IFRS 18 Eğitim Oturumu” için hazırlanan özet raporda yer alan bilgiler doğrultusunda uyarlanmıştır.

2.2. Diğer Genel Amaçlı Finansal Tablolara ve Dipnotlara İlişkin Değişiklikler

IFRS 18; varlık, yükümlülük, özkaynak, gelir, gider ve nakit akış kalemlerinin ortak özelliklerine göre gruplandırılmasını ve ayrıştırılmasını öngörmektedir (IFRS 18, md.41). Bu gruplandırma ve ayrıştırmanın amacı faydalı yapılandırılmış özetler sağlamaktır (Chan, 2024).

Nakit akış tablosunda faiz ve temettüler için sınıflandırma seçeneklerinin kaldırılması standart çerçevesinde bir diğer değişikliktir. Esasen nakit akış tablosuna ilişkin gereklilikleri IAS 7 belirlese de IFRS 18'in 9-43 ve 113-114. paragraflarındaki finansal tablolar için genel gereklilikler nakit akış tablosu için de geçerlidir (IFRS 18, md.3).

Nakit akışlarının sınıflandırılması ve sunumundaki farklılıkları azaltmak ve işletmeler arasındaki karşılaştırılabilirliği artırmak amacıyla IFRS 18, IAS 7'ye yönelik şu değişiklikleri gerektirmektedir (KPMG IFRG Limited, 2024, s.61).

- Dolaylı yöntemle göre nakit akış tablosu hazırlayan tüm işletmelerin başlangıç noktası olarak esas faaliyet kârını kullanması gerekmektedir. Faaliyet kârı, yatırımcıların nakit dışı kalemleri daha iyi anlamasını ve bu sayede nakit akışı etkilerini daha iyi analiz edebilmesini sağlayacak önemli bir ara toplamdır. Değişikliğin sebebi yatırımcıya bu kolaylığın sağlanması olarak ifade edilmiştir. Bu satır finansal analiz için daha net bir başlangıç noktasıdır (EFRAG, 2024, s.17).
- Birçok kuruluş için faiz ve temettü nakit akışlarını sınıflandırma seçenekleri ortadan kalkmaktadır.

Tablo 3. IFRS 18 Kapsamında Nakit Akış Tablosundaki Değişiklikler

Açıkça Belirlenmemiş Ana Faaliyetleri Yürüten İşletmeler		
Nakit akış unsurları	Mevcut IAS 7 ⁵	Değiştirilmiş IAS 7
Faiz ödemeleri	İşletme ya da finansman	Finansman
Faiz gelirleri	İşletme ya da finansman	Yatırım
Temettü gelirleri	İşletme ya da finansman	Yatırım
Temettü ödemeleri	İşletme ya da finansman	Finansman

Kaynak: (KPMG IFRG Limited, 2024, s.61).

⁵ Mevcut IAS 7 kapsamında sınıflandırma muhasebe politikası seçimine tabidir.

Standardın finansal durum tablosu üzerindeki etkisi ise şu şekilde özetlenebilir: İşletmeler finansal durum tablosunu dönen ve duran varlıklar ile kısa ve uzun vadeli yükümlülükler şeklinde kategorileştirerek sunmaktadır. Ancak istisnai durumlarda, varlık ve yükümlülükleri likidite esasına göre de -eğer finansal bilgileri daha iyi açıklıyorsa- sunabilir. IFRS 18, finansal durum tablosundaki kalemlerin sunumuna ilişkin bir sıralama belirtmemektedir. İşletmeler finansal durum tablosundaki kalemlerinin sıralanmasında, benzer kalemlerin birleştirilmesinde, kendi iş modellerine ve faaliyetlerine en uygun sunumu seçebilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus finansal bilgilerin anlamlı ve anlaşılır olmasıdır. Standart bu konuda bilgilerin en faydalı olacak şekilde karar alıcılara sunulmasını gerektirirken, aynı zamanda şirketlere esneklik de tanımaktadır. Finansal durum tablosunda meydana gelen bir diğer değişiklik ise “şerefiye” kaleminin ayrı bir satırda gösterilmesi gerekliliğidir (IFRS 18, md.103).

Finansal tablo dipnotlarında ise, şirketlerin önemli (maddi) bilgileri sağlamak amacıyla kalemleri gruplaması veya ayrıştırması gerekmektedir. Ancak, bu süreçte önemli bilgilerin göz ardı edilmemesi (gizlenmemesi) şarttır (IFRS 18, md.41). Bu noktada, şirketlerden önemli bilgilerin anlaşılabilirliğini zedeleyecek şekilde sunum yapmadıklarını temin etmeleri beklenmektedir (Chan, 2024).

3. YÖNETİM TARAFINDAN TANIMLI PERFORMANS ÖLÇÜTLERİ (MPM’ler)

Yeni standarda konu olan bir diğer değişiklik, yönetim tarafından tanımlanan performans ölçütleri (MPM’ler) ile ilgilidir. MPM’ler belirli bir IFRS tarafından sunulması veya açıklanması zorunlu olmayan bir gelir ve gider ara toplamıdır (IFRS 18, md.B116).

Şirketler, finansal tabloların yanı sıra, kamuya açık iletişimlerinde MPM’leri kullanarak işletmenin finansal performansının belirli yönlerini yatırımcılara ve diğer paydaşlara açıklamaktadır. Bu açıklamalar yönetimin performansa yönelik bakış açısını yansıtmaktadır (Chan, 2024).

Bu ölçütler için IFRS 18 özellikle bir liste yayımlamamıştır. Aşağıdaki kriterlerin tümünü taşıyan gelir ve giderlerin alt toplamları MPM olarak kabul edilmektedir:

- Yönetim yorumları, basın bültenleri ve yatırımcı sunumları gibi, finansal tablolar dışında kamuya açık iletişimlerde kullanılan alt toplamlar (sözlü iletişimler, sözlü iletişimlerin yazılı dökümleri ya da sosyal medya paylaşımları MPM'lerin belirlenmesi amacıyla kamuya açık iletişimleri temsil etmez).
- İşletmenin genel performansının bir yönüne ilişkin yönetimin görüşünü yatırımcılara iletmek için kullanılan alt toplamlar.

Bu noktada yönetim tarafından tanımlı performans ölçütleri kapsamına girmeyen gelir ve giderlerin ara toplamlarını ve alt toplamını ayırtırmak gerekmektedir. Bu toplamlar şu şekildedir (IFRS 18, md.118):

- Brüt kâr veya zarar,
- Amortisman, itfa ve TMS 36 kapsamındaki değer düşüklükleri öncesi faaliyet kârı,
- Özkaynak yöntemi kullanılarak muhasebeleştirilen tüm yatırımlardan elde edilen esas faaliyet kâr veya zararı ile gelir ve giderler,
- Vergi öncesi kâr veya zarar,
- Devam eden faaliyetlerden kâr veya zarar.

Bu listede işletmelerin finansal tablo kullanıcılarıyla iletişimde en sık kullanılan ölçütlerinden biri olan “Faiz, Amortisman ve Vergi Öncesi Kâr (FAVÖK)” yer almamaktadır. FAVÖK çeşitli analizler için bir başlangıç noktası olarak kullanılsa da bunun dışında neyi temsil ettiği konusunda bir görüş birliğine varılamamıştır. Ayrıca bu ölçüt bankacılık ve sigortacılık gibi bazı sektörlerde kullanılmamaktadır. Bu nedenle bu ölçüt MPM tanımını karşılayacak ölçütlerden biridir (Deloitte, 2024, s.5). Düzeltilmiş faaliyet kârı, devam eden faaliyetlerden elde edilmiş düzeltilmiş kâr, düzeltilmiş nakit akışı ve düzeltilmiş serbest nakit akışı MPM'lere verilecek diğer örneklerdendir (Öztürk vd., 2024, s.454).

IFRS 18, MPM'lerin tek bir dipnotta açıklanmasını gerektirmektedir (IFRS 18, md.122). Bu açıklamada, MPM'lerin nasıl hesaplandığı, neden önemli olduğu, kullanıcılara ne şekilde faydalı bilgi sağladığı ve IFRS finansal tablolarıyla ilişkisi ve en yakın IFRS uyumlu ara toplam ile mutabakatı -kâr veya zarar toplamı ile mutabakat sağlanan düzeltilmiş kâr veya zarar ölçütü gibi-

açıklanmalıdır (IFRS 18, md.123; BDO IFR Advisory Limited, 2024). IASB tarafından mutabakatların belirli bir formatta sunulması gerekliliği düşünülse de daha sonra mutabakat formu belirli MPM'lere göre farklılık göstereceği için bu düşünceden vazgeçilmiştir (KPMG IFRG Limited, 2024, s.51).

MPM'ler IFRS 18 kapsamında zorunlu olarak dipnotlarda açıklanması gerektiği için denetime tabi ölçütlerdir (Chan, 2024). Bu nedenle finansal tablo kullanıcılarını yanıltmayacak şekilde açık ve anlaşılır bir biçimde etiketlenmesi ve açıklanması gerekmektedir. Örneğin, işletme “tek seferlik giderler öncesi faaliyet kârı” gibi bir MPM kullandığında “tek seferlik giderler” kavramını nasıl tanımladığını ve hangi kalemleri bu ara toplam kapsamında değerlendirdiğini açıklamalıdır. Böyle bir MPM ancak tek seferlik olan giderler hariç tutulduğunda kullanılabilir (KPMG IFRG Limited, 2024, s.51). Bu bağlamda, Tablo 4 “Düzeltilmiş Faaliyet Kârı” ölçütünün mutabakatına ilişkin bir örnek sunmaktadır:

Tablo 4. MPM Mutabakat Örneği

	20X7	Vergi Etkisi	Azınlık Payları Üzerindeki Etki
Düzeltilmiş Faaliyet Kârı (MPM)	X		
Yeniden Yapılandırma Giderleri (Çalışanlara Sağlanan Faydalara Dahil Edilen) ⁶	(X)	X ⁷	(X)
Esas Faaliyet Kârı (Zorunlu Ara Toplam)	<u>X</u>		

Kaynak: (KPMG IFRG Limited, 2024, s.51)

Tablo 4'e göre şirketler MPM'lerle ilgili şu açıklamaları yapmalıdır (IFRS 18, md.B141; IFRS Feedback Statement, 2024, s.16):

- IFRS'ler kapsamında doğrudan karşılaştırılabilir toplam veya ara toplam ile mutabakat (uyumlaştırma) yapılması,
- Mutabakatta belirtilen her bir kalemin gelir vergisi etkisi ve azınlık payları (kontrol gücü olmayan paylar) üzerindeki etkisinin açıklanması,
- MPM'lerle ilgili bir değişiklik varsa bunlar hakkında bilgi verilmesi.

⁶ 20X7 yılında yeniden yapılandırma giderleri, Grubun yeniden yapılandırma programıyla ilgilidir. Bu giderler, (A) ülkesindeki birkaç fabrikanın kapatılmasıyla ilgili olan çalışanların yeniden eğitim giderleri ve yer değiştirme giderlerini içermektedir.

⁷ (A Ülkesi)'ndeki yeniden yapılandırma maliyetlerinin vergi etkisi, 20X7 sonunda (A Ülkesi)'nde geçerli olan yasal vergi oranı olan %X esas alınarak hesaplanmıştır.

IFRS 18, sadece kâr veya zarar tablosu ile ilgili performans ölçümlerini içermektedir ve bir ölçümün MPM olabilmesi için gelir ve giderlerin bir alt toplamı olması gerekmektedir. Sadece gelir veya sadece giderler -örneğin, brüt prim geliri sadece gelirin alt toplamı olduğu için (KPMG IFRG Limited, 2024, s.80)- varlıklar veya yükümlülükler ya da sera gazı, karbon emisyonu gibi finansal olmayan performans ölçümleri, MPM olarak kabul edilmemektedir (Van Eyk & Van der Kuij, 2025).

4. YÜRÜRLÜK TARİHİ VE GEÇİŞ SÜRECİ

IFRS 18, 1 Ocak 2027 veya sonrasında başlayan dönemleri için geçerli olacak ve karşılaştırmalı dönemler için geriye dönük olarak uygulanabilecektir (IFRS 18, md.C1). Ancak, standardın yürürlüğe girme tarihi, farklı ülkelerdeki yerel düzenleyici uygulamalarına bağlı olarak değişebilir (Chan, 2024).

Yatırımcı taleplerinin standardın uygulanmasının hızlandırılmasına yönelik olduğu ifade edilmiştir. Ancak bazı şirketler standardın yayımlanmasından itibaren en az iki yıla ihtiyaçları olduğu geri bildiriminde bulunmuştur. Bu süre IASB tarafından makul bir süre olarak karşılanmış ve iki yılın bütün paydaşların hazır olması için yeterli bir süre olduğu sonucuna varılmıştır (IFRS Feedback Statement, 2024, s.28).

Standardın erken uygulanması da mümkündür; ancak erken uygulandığı takdirde bu durum finansal tabloların dipnotlarında açıklanmalıdır (Chan, 2024). Standardı 1 Ocak 2027 tarihinde uygulamaya başlayacak olan işletmelerin 31 Aralık 2026 tarihi itibarıyla karşılaştırmalı bilgi sunmaları gerekmektedir. Ara dönem finansal tablo sunan işletmeler için geçiş tarihi sunulan çeyrek yılın veya yarı yılın 2026'sı olacaktır (Van Eyk & Van der Kuij, 2025).

Eğer bir şirket, IAS 34 Ara Dönem Finansal Tablolar standardını uygulayarak özet ara dönem finansal tabloları hazırlıyorsa, ilk uygulama yılında IFRS 18'e uygun olarak kullanmayı planladığı başlıkları ve ara toplamları sunması gerekmektedir. Ayrıca, karşılaştırmalı dönemler için kâr veya zarar tablosunda sunulan her satır kalemi için IAS 1'i uygulayarak sunduğu her kalem arasındaki mutabakatı açıklamak zorundadır (IFRS Feedback Statement, 2024, s.28). Bu mutabakatlar hem mevcut dönemin hem de bir önceki dönemlerin kümülatif sonuçlarını içermelidir.

5. POTANSİYEL UYGULAMA ZORLUKLARI

IFRS 18'in finansal tabloların iletişimini iyileştirmesi, finansal performansı daha anlaşılır kılması beklenirken bu değişim bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. Şirketler, standardın yayımlandığı 2024 yılından, uygulanması beklenen 2027 yılına kadar belirli hazırlıkları tamamlamalıdır. Bu süreçte zaman ve süreç planlaması oldukça önemlidir; çünkü geçiş süreci mali raporlama, hukuki düzenlemeler ve yatırımcı ilişkileri gibi pek çok departmanın iş birliğini gerektirmektedir (Chan, 2024). Şirketlerin bu süreçte hazırlıklı olması gereken başlıca konular şunlardır:

- Kâr veya zarar tablosu ve nakit akış tablosunu yeniden yapılandırmak,
- Dipnotlara eklenecek açıklamaları yeniden değerlendirmek,
- Karşılaştırmalı finansal tabloları (yıllık ve ara dönem tabloları) yeniden düzenlemek ve IFRS 18'e uygun hale getirmek,
- Geçiş açıklamalarında sunulacak mutabakatları hazırlamak.

Paydaşlar, standardın uygulanması konusunda bazı endişelerini dile getirmiştir. Bu endişelerden biri kâr veya zarar tablosundaki kategoriler için önerilen sınıflandırmanın nakit akış tablosundaki sınıflandırma ile aynı olmasının kafa karıştırabileceği yönündedir. Bir diğeri ise, MPM'ler için yapılacak açıklamalarda gelir vergisi etkisinin açıklanmasının aşırı karmaşık ve maliyetli olabileceğidir. MPM'lerin tanımının tam olarak yapılması ya da şirket tarafından kamuya açık iletişimlerde kullanılan ancak yönetimin görüşünü yansıtmayan bir ölçümün MPM tanımına uyup uymayacağı da tartışılan konulardandır (IFRS Feedback Statement, 2024, s.15). Her ne kadar bu standart sadece sunum ve dipnot açıklamaları ile ilgili olsa da uygulama sürecinde işletmelerin pratik etkileri göz ardı etmemesi gerekmektedir (Van Eyk & Van der Kuij, 2025).

6. SONUÇ

Yatırımcıların şirketlerin finansal performansını daha iyi değerlendirebilmesi, karşılaştırılabilirliği sağlayacak, tutarlı, daha anlaşılabilir bilgi talebi üzerine başlayan IFRS 18 süreci 1 Nisan 2024 itibarıyla tamamlanmıştır. Projeler, etkinlikler, değerlendirme toplantılarında paydaş geri bildirimleri ile etkinliği artırılmaya çalışılan bu süreç finansal tabloların sunumunda yeni bir

dönemin başlangıcına zemin hazırlamıştır. Başta kâr veya zarar tablosunun yapısı olmak üzere diğer genel amaçlı finansal tablolarda da çeşitli değişiklikler ve düzenlemeler öngörülmüştür. IAS 1'in yerini alacak olan IFRS 18'in 1 Ocak 2027 itibarıyla uygulanmaya başlanması öngörülmektedir.

Çalışmada, standart kapsamında öngörülen değişiklikler uygulamalar ve vak'a örneği ile açıklanmış; kâr veya zarar tablosu, nakit akış tablosu, finansal durum tablosu ve dipnotlardaki yenilikler ele alınmıştır. Genel amaçlı finansal tabloların sunumunun yanı sıra IFRS 18 ile getirilen önemli bir yenilik MPM'lerdir. Bu ölçütlerin tanımı, özellikleri, kapsamı ve raporlanma şekli açıklanmıştır. Standardın yürürlüğe gireceği tarihten itibaren karşılaştırmalı tablolar hazırlayacak, ara dönem raporlaması yapan veya erken uygulamaya geçmeyi düşünen şirketler için kritik tarihlere değinilmiştir.

IFRS 18'in yatırımcılar ile şirketler arasındaki iletişimini güçlendireceği konusunda şüphe yoktur. Bilgi taleplerinin karşılanmasıyla birlikte, yatırımcıların ve diğer paydaşların hesap verebilirlik, şeffaflık konusunda endişelerinin azalacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte, standardın uygulanmasının belirli maliyetleri ve potansiyel zorlukları da bulunmaktadır; bu konular çalışmada ele alınmıştır. Bu çalışmanın, IFRS 18'in getirdiği değişiklikleri inceleyerek literatüre katkı sağlaması ve uygulayıcılar ile yatırımcılara rehberlik etmesi beklenmektedir.

KAYNAKÇA

BDO IFR Advisory Limited. (2024, April). *IFRS 18 Presentation and Disclosure in Financial Statements (IFRB 2024/04)*. Erişim Adresi: <https://www.bdo.ws/en-gb/insights/iasb-publishes-ifs-18-presentation-and-disclosure-in-financial-statements>

Chan, V. (2024). *IFRS 18 changes financial performance reporting*. Ernst & Young Global Limited. Erişim Adresi: https://www.ey.com/en_gl/insights/ifrs/ifrs-18-changes-financial-performance-reporting

Deloitte. (2024, April). *iGAAP in focus: Financial reporting – IASB publishes new standard on presentation and disclosure in financial statements*. Erişim Adresi: <https://iasplus.com/content/ebeb25b0-5e59-4675-bbcb-4b9fe-921faf2>

EFRAG. (2024, June 7). *IFRS 18 educational session for corporates: Summary report*. Erişim Adresi: https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/Summary%20report%20of%20Educational%20session%20IFRS%2018%20for%20Corporate_07%20June_final.pdf

IFRS. (2024, April). *Feedback statement: IFRS 18 presentation and disclosure in financial statements*. International Accounting Standards Board (IASB). Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/primary-financial-statements/ifrs-standard/feedbackstatement-ifrs18-april2024.pdf>

International Accounting Standards Board. (2023). *IAS 1 Presentation of financial statements*. IFRS Foundation. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-1-presentation-of-financial-statements/>

International Financial Reporting Standards Foundation. (2024). *IFRS 18 Presentation and disclosure in financial statements*. IFRS Foundation. Erişim Adresi: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-18-presentation-and-disclosure-in-financial-statements/>

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. (2024). *TFRS 18 Finansal Tablolarda Sunum ve Açıklama*. Erişim Adresi: <https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TFRS/TFRS%2018%20Finansal%20Tablolarda%20Sunum%20ve%20Açıklama.pdf>

KPMG IFRG Limited. (2024). *Presentation and disclosure – IFRS 18: First impressions*. KPMG International Standards Group. Erişim Adresi: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmgsites/xx/pdf/ifrg/2024/isg-first-imp-ressions-presentation-and-disclosure-ifrs-18.pdf>

Öztürk, E., Güleç, Ö. F., & Gökçen, G. IFRS 18 Finansal Tablolarda Sunum ve Açıklama: Finansal Performans Ölçümünde Yeni Bir Yaklaşım. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(4), 440-455.

Van Eyk, T., & Van der Kuij, K. (2024). *IFRS 18: The new era of financial reporting*. PwC Netherlands. Erişim Adresi: <https://www.pwc.nl/en/services/audit-assurance/pwc-accountancy-insights/accounting-and-reporting/ifrs-18-the-new-era-of-financial-reporting.html>